

Yhteistoimintamenettelyn käynnistäminen talouden tasapainottamisohjelmaan liittyvien organisatoristen muutosten ja henkilöstövaikutusten johdosta

Kaupunginhallitus 17.8.2026
314/01.00.01/2026

Viitasaaren kaupungin talouden tasapainottamisohjelman valmistelun yhteydessä on tunnistettu useita toiminnallisia ja taloudellisia toimenpiteitä, joilla voi olla vaikutuksia kaupungin organisaation toimintaan, palvelurakenteeseen, henkilöstön tehtäväkuviin, työn järjestelyihin sekä henkilöstön asemaan vuosien 2026–2029 aikana.

Valtuusto päätti talouden tasapainotusohjelmasta 15.6.2026 § 44. Viitasaaren talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteiden yhteenlaskettu taloudellinen vaikutus on noin 2,65 miljoonaa euroa vuosina 2026–2029. Tasapainottamisohjelman tavoitteena on vahvistaa kaupungin talouden perustaa muuttuneessa toimintaympäristössä.

Viitasaaren talous on ollut viime vuosina ajoittain ylijäämäinen, mutta laskelmat osoittavat, että verotulojen ja valtionosuusennusteiden merkittävä heikentyminen, uudet lakisääteiset tehtävät, kustannustason nousu ja palkkaratkaisut lisäävät talouden painetta tulevina vuosina. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taloussuunnitelman tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen. Mikäli kunnan taseeseen on kertynyt alijäämää, tulee alijäämä kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Kaupungin taloudellinen tilanne ja tulevien vuosien talousnäkymät edellyttävät talouden tasapainottamiseen tähtäävien toimenpiteiden valmistelua koko organisaation tasolla. Talouden tasapainottamiseksi on kartoitettu useita laajoja toiminnallisia ja rakenteellisia toimenpiteitä, mutta niiden ei arvioida yksin riittävän talouden tasapainottamiseen taloussuunnitelmakauden aikana.

Talouden tasapainottaminen koostuu useista elementeistä, mutta keskeistä on käyttötalouden menokasvun hillitseminen ja pysyvien rakenteellisten säästöjen aikaansaaminen. Toimintaa on tehostettava ja rakenteita uudistettava. Palveluja on priorisoitava ja niiden välttämättömyyttä arvioitava sekä samalla parannettava palvelujen tuottavuutta.

Viitasaaren kaupungin taloudellinen tilanne edellyttää vuoden 2027 talousarviokehyksessä arvioitua enemmän toiminnan ja talouden sopeuttamistoimenpiteitä, jotta talous saadaan tasapainotettua taloussuunnitelmakauden 2026–2029 aikana.

Talouden tasapainotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi on tarpeen aloittaa kaupungin työ- ja virkasuhteista henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut. Neuvottelujen tarkoituksena on käsitellä suunniteltujen toimenpiteiden perusteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja henkilöstömenosäästöjen saavuttamiseksi vuosien 2026–2029 aikana. Neuvotteluissa arvioidaan kaikkia mahdollisia keinoja henkilöstömenosäästöjen saavuttamiseen.

Yhteistoimintaneuvottelut koskevat lähtökohtaisesti koko Viitasaaren kaupungin henkilöstöä. Kaupunkiorganisaatiossa on yhteensä noin 300 työntekijää viidellä palvelualueella. Yhteistoimintamenettely ei koske kaupungin tytäryhtiöitä.

Arvioitu henkilöstövähennystarve on noin 9–11 henkilötyövuotta suunnittelukauden aikana. Vähennykset on tarkoitettu toteuttaa ensisijaisesti eläköitymisten, määräaikaisten palvelussuhteiden päättymisen sekä tehtäväjärjestelyjen kautta. Tasapainotusohjelmaan ei sisälly koko organisaation laajuisia lomautuksia. Ennakoon tiedossa on, että käynnissä olevasta uimahallin peruskorjauksesta voi aiheutua määräaikaista lomautustarpeita sivistyksen ja hyvinvoinnin sekä elinympäristön ja asumisen palvelualueilla.

Mahdollisten henkilöstöön kohdistuvien toimenpiteiden määrä, laajuus ja kohdentuminen täsmentyvät yhteistoimintaneuvottelujen aikana. Yhteistoimintamenettelyllä turvataan henkilöstön tiedonsaanti sekä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet työnantajan päätöksenteon valmistelussa. Muutokset suunnitellaan vuoropuhelussa henkilöstön edustajien kanssa.

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) 4 §:n mukaan yhteistoiminnassa käsitellään muun muassa henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa ja kunnan palvelurakenteessa sekä taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavia osa-aikaistamisia, lomautuksia ja irtisanomisia.

Lain 5 §:n mukaan ennen henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavan asian ratkaisemista työnantajan tulee neuvotella yhteistoiminnan hengessä asianomaisten työntekijöiden ja viranhaltijoiden sekä heidän edustajiensa kanssa.

Kaupungin talouden tasapainottamistyö koskee koko kaupungin organisaatiota, minkä vuoksi yhteistoimintaneuvottelujen arvioidaan kohdistuvan kaikkiin palvelualueisiin. Valmistelussa arvioidaan palvelualuekohtaisesti muun muassa henkilöstörakennetta, luonnollista poistumaa, eläköitymisiä, tehtävien uudelleenjärjestelyjä, vakanssien uudelleenarviointia, palvelurakenteen muutoksia sekä mahdollisia henkilöstövähennyksiä.

Yhteistoimintamenettelyn tavoitteena on:

- turvata henkilöstön tiedonsaanti sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet valmisteluun
- käsitellä suunniteltujen toimenpiteiden perusteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja
- arvioida palvelutoimintaan ja henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia sekä
- edistää hallittua, ennakoivaa ja vastuullista talouden tasapainottamista.

Yhteistoimintaneuvotteluissa käsitellään talouden tasapainottamisohjelmaan liittyviä mahdollisia muutoksia muun muassa:

- tehtäväkuviin ja tehtävärakenteisiin, työn organisointiin
- henkilöstörakenteeseen ja henkilöstön liikkuvuuteen, työvuorosuunnitteluun
- henkilöstöetuuksiin ja muihin palvelussuhteen ehtoihin siltä osin kuin ne liittyvät talouden tasapainottamisohjelman valmisteluun, vakansseihin
- palvelurakenteeseen ja palveluiden järjestämistapoihin, henkilöstöresurssien kohdentamiseen sekä toiminnan tehostamiseen.

Valmistelussa on tunnistettu alustavasti henkilötövuosivaikutuksia eri palvelualueilla. Lisäksi valmisteluun sisältyy toimenpiteitä, joilla voi olla vaikutuksia henkilöstön tehtäviin ja työn sisältöihin, työyksiköiden toimintaan, palveluiden järjestämistapoihin sekä henkilöstöresurssien kohdentamiseen.

Osa valmisteltavista toimenpiteistä voi johtaa vakanssien vähentämiseen, tehtävärakenteiden muutoksiin tai palveluiden uudelleenjärjestelyihin. Työnantajan tavoitteena on toteuttaa henkilöstövaikutuksia ensisijaisesti luonnollisen poistuman, eläköitymisten, tehtävien uudelleenjärjestelyjen sekä määräaikaisten palvelussuhteiden päättymisten kautta. Tästä huolimatta työnantaja ei voi tässä vaiheessa sulkea pois mahdollisia osaaikaistamisia, tehtävien lakkauttamisia tai irtisanomisia, mikäli talouden tasapainottaminen sitä edellyttää.

Yhteistoimintaneuvotteluissa käsitellään suunniteltujen toimenpiteiden vaihtoehtoja ja henkilöstön esittämiä vaihtoehtoisia ratkaisuja. Lisäksi neuvotteluissa käsitellään henkilöstön muutosturvaa ja muita henkilöstön tukemista koskevia toimenpiteitä. Mahdollisten henkilöstövaikutteisten toimenpiteiden kohdentamisessa huomioidaan muun ohella tehtävien tosiasiallinen väheneminen, kaupungin toimintojen tarkoituksenmukainen järjestäminen Viitasaaren kaupunkistrategiaa tukevalla tavalla, kaupungin toiminnan uudelleenjärjestelyjen vaikutukset, henkilöiden osaaminen, työnantajan uudelleensijoittamisveloitteen noudattaminen sekä tasa-arvoisen, yhdenvertaisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteet.

Suunniteltu aikataulu

Yhteistoimintamenettely käynnistetään 17.8.2026. Lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007) mukaan, mikäli työnantajan harkitsema irtisanominen, osaaikaistaminen tai 90 päivää pidempi lomauttaminen kohdistuu vähintään kymmeneen työntekijään, työnantajan katsotaan täyttäneen neuvotteluveloitteensa, kun neuvotteluja on käyty vähintään kuuden viikon ajanjaksona niiden alkamisesta lukien, ellei muutosneuvotteluissa toisin sovita.

Neuvottelut käynnistyvät neuvotteluosapuolille erikseen lähetettävän neuvotteluesityksen mukaisesti siten, että ensimmäinen mahdollinen neuvottelupäivä on 25.8.2026. Tavoitteena on saada muutosneuvottelut päätökseen 19.10.2026 mennessä.

Neuvotteluesitys

Neuvotteluesitys perustuu talouden tasapainotusohjelmassa päätettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen. Neuvotteluesitys esitellään kokouksessa ja se tarkentuu neuvottelujen edetessä. Mahdollisten toimenpiteiden tarkka kohdentuminen ja henkilöstövaikutusten määrä täsmentyvät yhteistoimintaneuvottelujen aikana.

Oheismateriaali:

- Talouden tasapainotusohjelman materiaalit 2026–2029

Lisätiedot: Kaupunginjohtaja Helena Vuopionperä-Kovanen, puh. 050 307 6114, helena.vuopionpera-kovanen@viitasaari.fi tai hallintopalveluiden palvelualuejohtaja Anni Riihimäki, puh. 044 459 7301, anni.riihimaki@viitasaari.fi

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää:

1. käynnistää työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) 4 §:n ja 7 §:n mukaiset yhteistoimintaneuvottelut;
2. todeta, että neuvottelujen lähtökohdaksi on tunnistettu tarve toteuttaa talouden tasapainottamis- ja sopeuttamistoimenpiteitä taloussuunnitelmakaudella 2027–2029;
3. todeta, että yhteistoimintaneuvottelut koskevat koko kaupungin organisaatiota niiltä osin kuin valmistelussa olevilla toimenpiteillä arvioidaan olevan vaikutuksia henkilöstöön tai toiminnan järjestämiseen;
4. nimetä työnantajan edustajat yhteistoimintaneuvotteluihin; sekä
5. todeta, että yhteistoimintamenettelyn alustava käynnistämisaikajankohta on 17.8.2026, ensimmäinen mahdollinen neuvottelupäivä 25.8.2026 ja neuvottelujen tavoitteellinen päättymisaikajankohta 5.10.2026.
6. pyytää neuvotteluiden sujuvuuden varmistamiseksi riippumatta yksittäisten henkilöiden poissaoloista pääsopijajärjestöjä JUKO ry:tä ja JHL ry:tä nimeämään neuvotteluun kaksi edustajaa kummastakin järjestöstä (esim. pääluottamusmiesedustaja ja varapääluottamusmiesedustaja).

Päätös

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Johtoryhmä, pääluottamushenkilöt, esihenkilöt